

ВИСУНЬСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

Фото й нарис Г. Раппепорта

ТОРКАЮЧИСЬ виключно денікінського періоду, ми не будемо зупинятися окремо на кожному уряді з того величезного преїскуранту, що був „так любезно“ запропонований трудящим України міжнародною та руською контр-революцією, але все ж слід зазначити, що переповнена Денікіним чаша селянського терпцю, поступово наповнювалась ще його шляхетними „попередниками“: австро-німцями, гетьманом Скоропадським, Петлюрою, франко-греками, отаманом Григорьевим, „батьком“ Махном й інш.

Звірства ж Денікіна були виключними, вони головним чином й викликали цілу низку селянських повстань. Село Висунське на Херсонщині—першим на Україні повстало й об'явило себе Селянською Народною Республікою.

Слід також згадати й те, що після ліквідації махнівщини тут утвердилася Радянська влада і залишилась до самого приходу Денікіна, тоб-то до 1-го серпня 1919-го року.

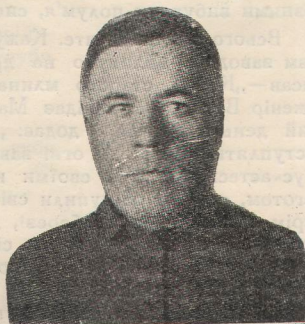
* * *

Ще в процесі формування на Дону Денікіним білої армії, старого політкаторжанина—селянина с. Висунського, Федора Савича Юхименка, що був в той час членом повітової Ради й працював на посаді завхоза, було послано Губвиконкомом в повіт для добровільної мобілізації селян в Червону Армію.

До заклику Юхименка село поставилось досить недружелюбно: через те, що банди, які розплодились в повіті й видавали себе за „червоних“, систематично грабували селян, а окремі представники Радянського апарату, особливо на селі, також не викликали до себе пошани. Через те призив у Червону Армію не дав ніяких наслідків і взагалі селяне відмовились підтримувати Радянську Владу. Тоді на об'єднаному засіданні Губвиконкому з професійними й партійними організаціями було вирішено викликати на село для агітації кращих товаришів.

Таким чином Юхименка було послано в рідне село, в Висунське, де його й застала влада Денікіна.

За час перебування Висунському Юхименку змовляється з багатьма волостями й разом із вчителем Тришевським

Висунська республіка мала свої гроші...

керує організацією бойових дружин, постачає їх зброєю боями і т. д. Потім зв'язується з Одеським підпіллям, з Кривим Копом КП(б)У і дістає звіди директиви й засоби для боротьби через тов. Аносова, що періодично приїжджає з Одеси. Потім Аносова було вбито махнівцями.

До того часу Денікін встиг охопити не тільки Херсон, але й увесь Крим і вже розпочав на занятій території вводити порядок.

В різних частинах міста, особливо в робітничих районах—висіли на телеграфних стовпах товариші з червоними знаменами й прив'язаним до них камінням; у всіх місцях пожежі не припинялись й гасити їх не дозволялось.

Для села було зформовано спеціальний карний загін під командуванням кол. пристава Богомолова. Цей загін показав себе в с. Снігірівці: заарештованих тут 7 селян було катовано, замордовано на смерть й вкинуто в колодязь біля кол. економії князя Трубецького, — Новопетрівці.

Члени Уряду Висунської республіки: Мірляч—нач. кінноти, Юхименко—голова, Ярошенко—заст. нач. кінноти, Кужильний—наркофін; вгорі: Тарасов—нач. кінноти, в овалі Яриловець—командарм, в овалі праворуч Іванець—наркофін

Богомолу краше всяких агітацій об'єднала селян. Юхименко за встиг організувати армію в 275 багнетів, при 2-х кулеметах „Максима“ й 2-х автоматах.

23-го вересня карний загін з 4-ма гарматами, однією гарматою, 20—верхівцями та іншими підійшов до Висунського.

Висунці такого швидкого приходу не очікували, але все ж не розгубились: наступ загону й поранений в руку Богомолу утік з загонем, залишивши 2-х полонених й декілька з набоями.

Того дня на селянському сході висунці обирали в якому разі не підкорятись розпорядкам денікінської влади й оборонятись до смерті.

На сході було вибрано Комітет громадської оборони з 10 чоловік.

Того моменту Висунці обирали собою головну команду в. Починає організувати воєнний комітет, що від нього й йдуть заходи по охороні, збиранню бойців та інш.

7-го жовтня зі станції Висунське капітан Молодцов почав наступати на село. З ним 6-дюйм. гармата й 600 багнетів.

Того ж дня зі ст. Явкино почав наступати поручик

Давидів. З ним 40 багнетів та 2 гармати.

Через погіршення погоди Молодцов відступив, а Давидів відмовився від наступу.

Через погіршення погоди Молодцов відступив, а Давидів відмовився від наступу.

Через погіршення погоди Молодцов відступив, а Давидів відмовився від наступу.

Через погіршення погоди Молодцов відступив, а Давидів відмовився від наступу.

Через погіршення погоди Молодцов відступив, а Давидів відмовився від наступу.

Вітряк, де був пункт спостереження повстанців. Спалено білими

учкою Кузьменком, — починають виходити накази й постанови як воєнні так і внутрішнього розпорядку і т. інш.

Чергова облога Висунського 18-го листопаду також закінчилась нічим. Білих було розбито і вони знова відступили. Обурені невдачами білі

Генштаб повстанців у будинкові к. поміщика Новикова. Ліворуч селянин с. Висунського Федір Савич Юхименко—голова Висунської республіки (член Т-ва полігаторжан. Сидів у Херсонській каторжній в'язниці 9 років і 7 місяців)

виставили другого дня 2 полки піхоти з 2-ма батареями та 6 гарматами й ескадроном кавалерії.

На цей раз після сильного бою білі увійшли в Висунське. Через Давидів Брод армія висунців одступила до Кривого Рогу.

Тут вона залишилась до приходу Червоних тоб-то до середини січня 1920-го року і, збільшившись до 15.000 чол., влилась у Червону Армію.

Звичайно, не маючи економічних, ні фі

нансових ні територіальних ні ніяких інших даних, окремою державою с. Висунське бути не могло.

Основне завдання утворення республіки—це з'єднати селян і морально вплинути на ворога.

Мету було досягнуто. Не дуже спокійно спалося білогвардійцям, коли вони знали, що в тилу в них бойці „Висунської республіки“, не солодко їм було й тоді, коли 15.000 нових воєк поповнило ряди Червоної Армії.

Таким чином Висунське було піонером селянського руху в країні і відоме виключною своєю мужністю. Гадаємо, що в книзі історії Революції на Україні воно безумовно займе належне місце.

Братня могила 18
розстріляних білогвардійців
розгрому Висунського

Ліворуч—хата селянина
нюка, спалена білогвардійцями
хат у Висунському
лено понад 15

Богомолов—начальник білогвардійського
карного загону. Розстріляно
судом Херсонського суду в 1925

Мих. Лавр-Хугіоний

* * *

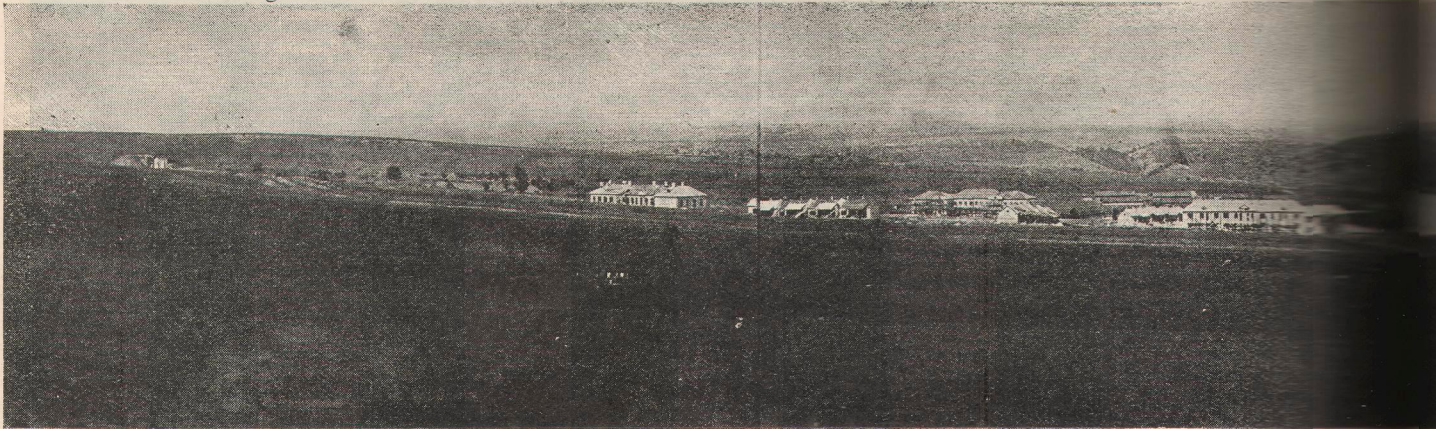
На панелі золоті листки.
Кидай сонце з відер чамуриння!..
Я росквіт, і живі пелюстки
Не обіб'є з мене вітровинням.
Мое серце піснями брешить
І чоло вже хмари не захмарять,
Бо зумію в найскрутнішу мить
Ніби в дзвона—піснею ударить.

Задзвеню, як стоголоса сталь,
Заплету, гей, вигуками й гуддю
У землястий простір—золотань,—
Мертвий камінь піснею розбудю.

На панелі золоті листки,
День розлив зафарблену олію...
Хоч росквіт я, живі пелюстки—
На собі затримати зумію.

Київ

Загальний

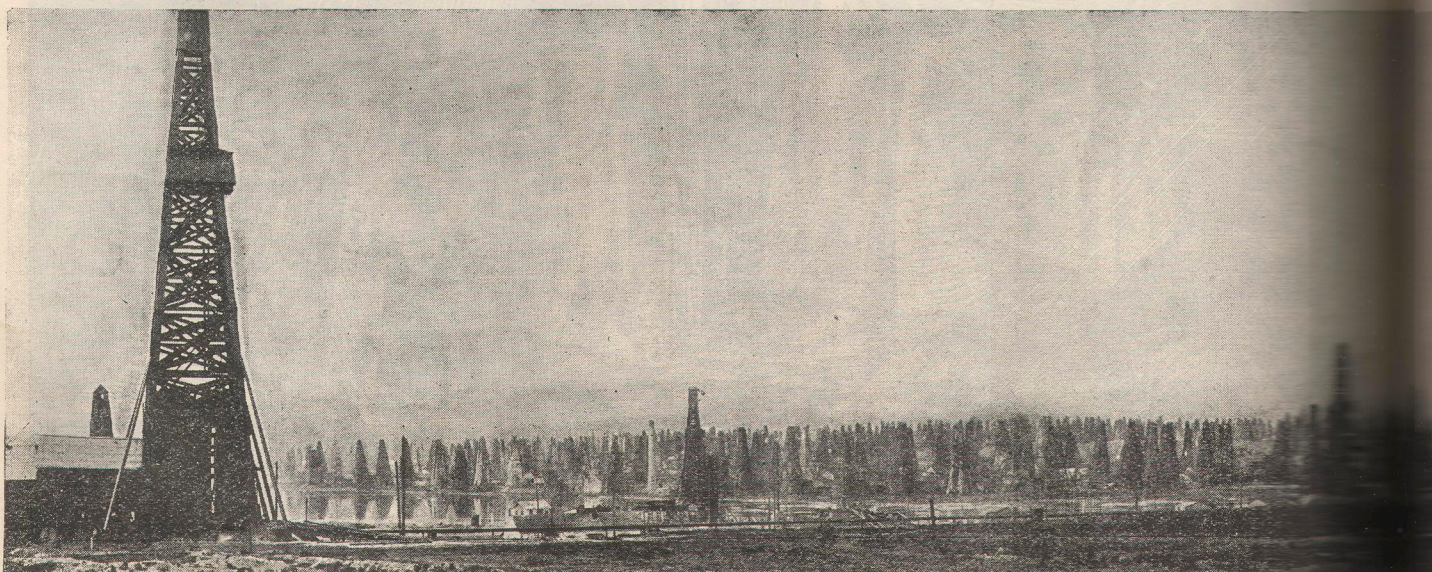
РОБІТНИЧИЙ ПАЛАЦ ГІРНИКІВ

Донбас

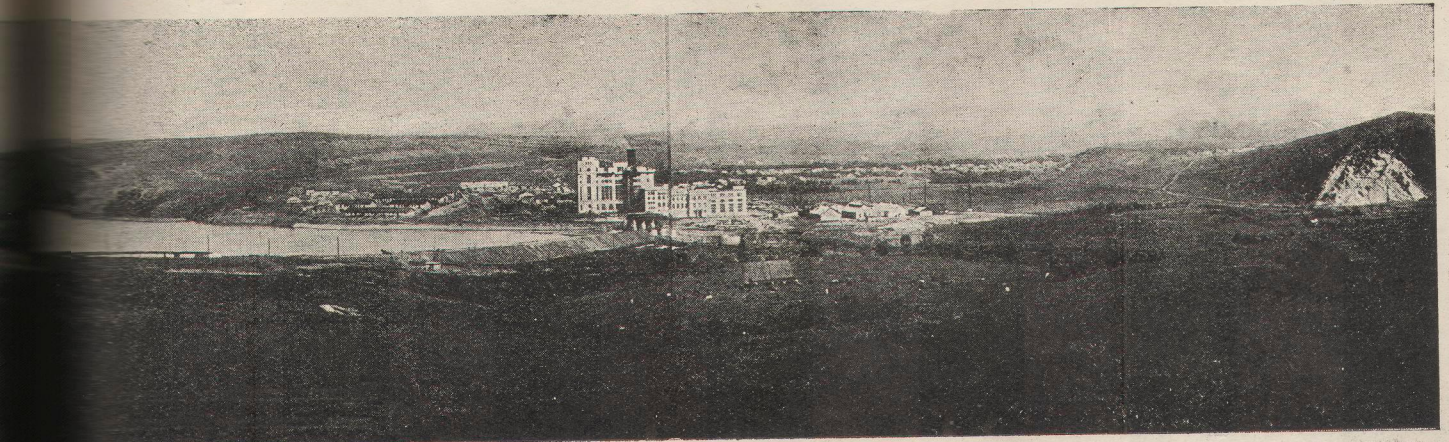
Сталіно

Баку

СТАНЦІЯ

Б У Д І В Н И Ц Т В О

(праворуч)

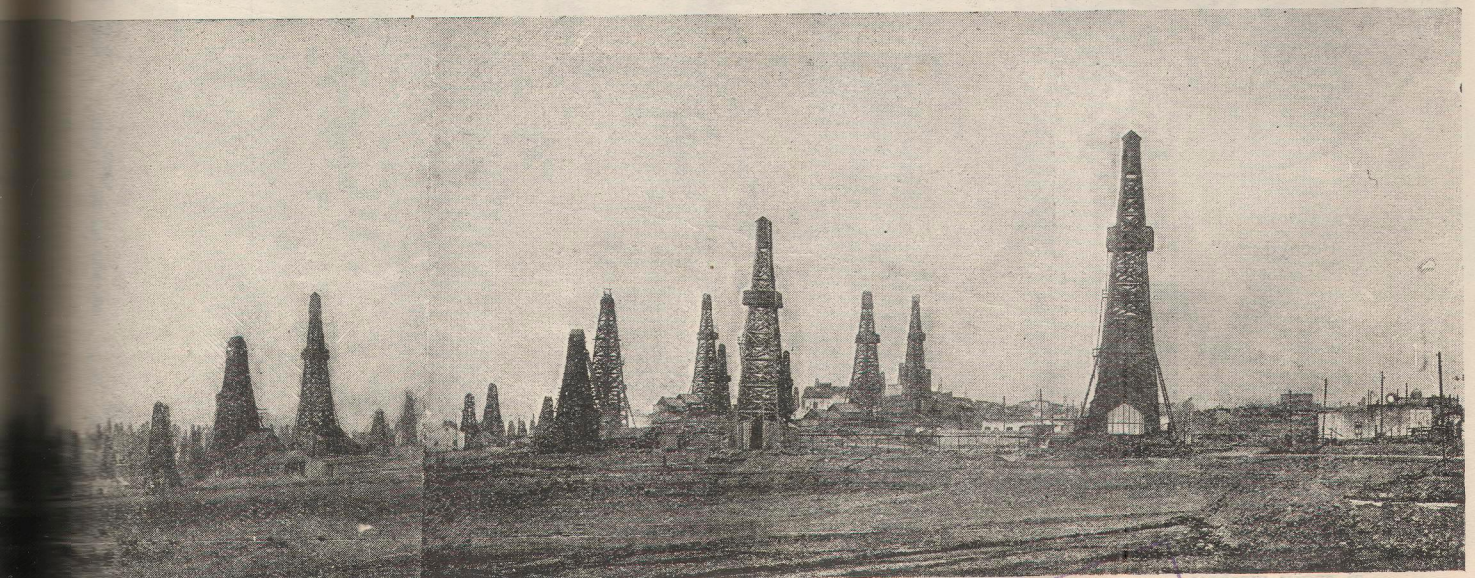
Домни

РОБІТНИЧИЙ ПАЛАЦ ГІРНИКІВ

Донбас

НА Ф Т А

Нові промисли

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

ГЕТЬМАНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ДОГОВІР

Перший кабінет генеральних секретарів України

З права—Петлюра, Єфремов, Винниченко, Барановський, Стещенко; стоять з ліва—Христюк, Стасюк, Мартин

Шановні Гетьмани та Українці!
Набувши велику перемогу в боротьбі за свою
визволення і самостійність, українська нація
і на цьому етапі своєї боротьби, бачи, що Україна
має зрештою повну свободу і самостійність, і тому
визволення української нації є невід'ємною частиною
визволення української нації.

Ваша Україна, 1918 року в Києві

Гетьман та Українці

Гетьман Скоропадський (1), Ханенко (2) та Кочубей (3)

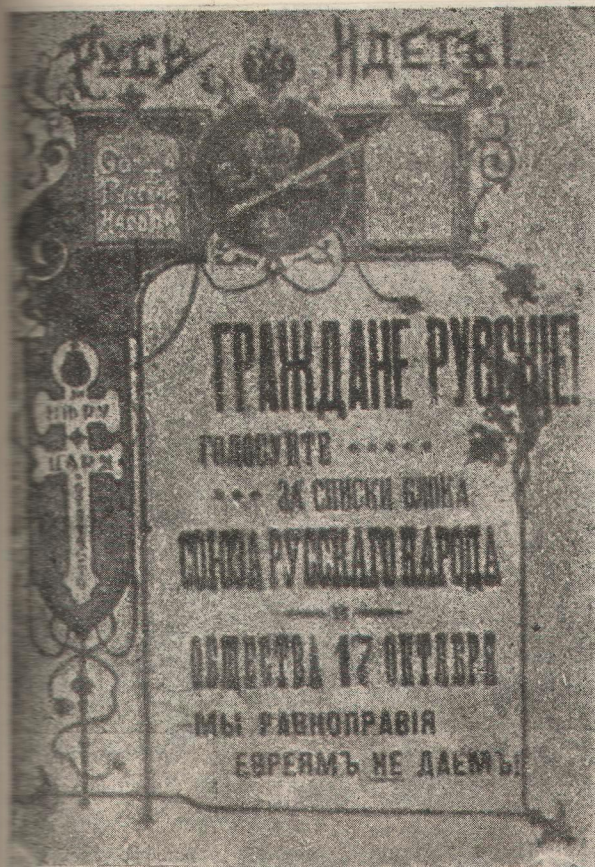

Герб „Української Народної Республіки“

Петлюра (ліворуч) зі своїм штабом

Документи темного минулого

Плакат „Союзу руського народу“ до виборів в установчі збори. Праворуч вгорі—прапор „Чорносотенного Союзу Михаїла Архангела“, внизу—Распутін серед своїх придворних прихильниць

КОЛЧАКО-ФРАНЦУЗЬКА „СЕРДЕШНА ЗГОДА“

„Давитель“ омський Колчак. Праворуч ген. Жанен, Головноком Союзним військом у Сибіру (*) та Колчак (*) на параді в Омську

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БУДИНОК ВЕТЕРАНІВ РЕВОЛЮЦІЇ

Нарис Д. Ліста

ПАВІЛЬЙОН Бовало. Таким надписом французькою мовою, вирізбленим на камені коло входних дверей, зустрічає вас сірий корпус Всеукраїнського будинку ветеранів революції. Багато років тому французький філантроп Бовало —рантє, що нажив солідний капітал, звів тут затишне кубе-лечко для богомільних стариків. Богадільні недовго довелося прожити на жалюгідні крихти з мільонів французького лих-варя—і соцзабез потім прийняв на утримання радянської скарбниці всіх цих голодних стариків, що ледве животіли.

Богадільня на французькому провулку опустіла. Ста-риків розмістили в соцзабезівських будинках опікування.

На цім тижні в старих, раніше похмурих приміщеннях

Ветерани Арендт та Зорін—старий більшовик

богадільні відкрито будинок ветеранів революції. Ідея цієї організації виникла ще в 1925 році, коли за пропозицією всеукраїнського старости тов. Петровського ВУЦВК вирі-шувало відзначити 20 роковини революції 1905 року влаштуванням притулку для заслужених революціонерів. Вибір упав на Одесу, що має розкішні природні багатства півдня...

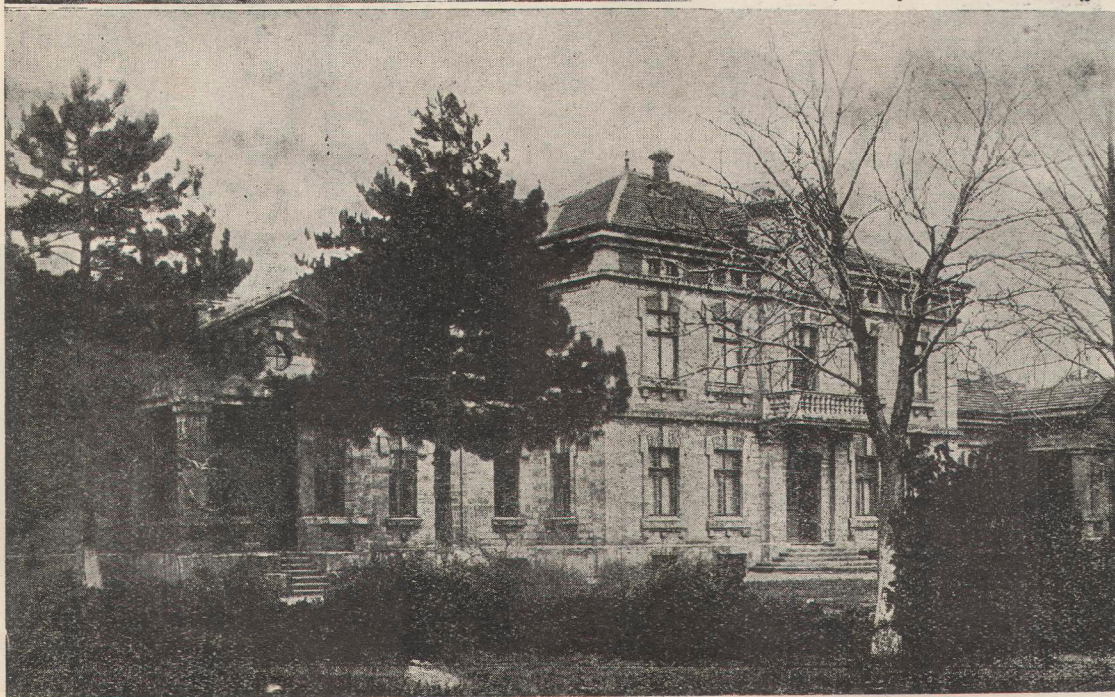
* * *

Будинок ветеранів може справедливо пишатися своїми сивими мешканцями. Вони з'їхалися сюди з усіх кінців країни на відпочинок, щоб у тиші та спокої закінчити свій тяжкий, суворий шлях боротьби. Ми зібралися в обголеному садку з осиротілими деревами і позовкми кущами.

Постатний Арендт дарма відмахувався від настирливого об'єктиву фотографічного апарату. Спритний фото-репортер уже кладнув опустом і на плівці негативу вже відбилися неясні контури люд-ських постатей.

Арендт—яскрава політична фігура, один з небагатьох тепер живих учасників найбільших революційних подій. Рідкі, але глибокі зморшки покривають його гарне, відверте обличчя і сріблом сивини виляскує його волосся та широка борода. І від усієї його високої, непокірливої постати віє міццю невтомого борця. Арендту 85—років, але він зберіг бадьорість і кришталеву ясність розуму.

Список революційної діяльності Арендта буквально невичерпаний. Він активний учасник польського повстання в 1863 році, борець партизанських героїчних батальйонів Джузеппе Гарібальді, що боролися за визволення молоді Італії від ав-

Будинок ветеранів революції в Одесі. Вище — народоволка Лубенська

військового поневолення, і непереможний салдат Паризької комуни, що повстала в 1871 році. За участь в польському повстанні він вироком варшавського військового суду заплатив 5 роками заслання з позбавленням прав у Вологодську губерню, за Паризьку комуни — засланням з розпорядження департаменту поліції до Брестяні.

Роки тюрми й заслання викували в ньому не тільки бунтаря революції, а й вічного борця науки. Арендт — член Паризької академії наук, учений археолог і почесний член Московського археологічного інституту. Його перу належить багато цінних наукових праць.

* * *

Арендт зустрів у будинкові ветеранів своїх сучасників на революції, що пройшли такий же тяжкий шлях каторги, заслання, арешту й провалів. Ось — С. Г. Леон — учасник першої збройної демонстрації в Одесі, в 1878 році, під час суду над Ковальським. У Леона — голе, енергійне обличчя, з бистрим поглядом крізь окуляри. Він з юнацьким захопленням згадує гучну, в той час, історію втечі руських поселенців з Сибіру до Америки.

За участь у збройній демонстрації — Леон просидів в одеській тюрмі рік, а потім його було заслано в найхолоднішу кримську область — до Верхнярську. І от тут, у тяжкій суворій обстановці полярного кола, розігрався трагічний епізод, гідний пера геніального романіста — Жюль Верна.

За участь у втечі і за відмовлення від присяги Олександрові, що став на царство — Леона з Верхнярську вислали до Середнь-Колімицьку, де він прожив до червня 1886 року. Грудневе повстання московського пролетаріату в 1905 році знову поклало Леона в лави борців і він на барикадах пересні бився з царським самодержавством.

В Одесі він пише мемуари про своє барвисте, бурхливе життя, що захоплює, як авантурний роман.

* * *

Ми стукаємо в двері кімнати, відведеної старій народувольці — Лубенській. Нас зустрічає чистенька бабуся в чепчиків. Вона сиділа спочатку, побачивши фото-апарат, але через пару хвилин вона вже осповідала нам про минулі роки її революційної діяльності.

Її „службовий список“ — це історія життя багатьох славних революційного народництва. В московському гуртку

чайковців Лубенська зустрічалася з Крапоткиним, Кравчинським, Аренфельдом та іншими. Потім — ціла смуга арештів, тюрми, поліційного нагляду і знову пропагандистська діяльність серед робітників, учительства.

* * *

З підвального поверху будинку донісся смачний запах страви. Старих покликали до обіду. Їх п'яти-дванадцять чоловіків. Деякі з родинами. Ось старі більшовики — слюсар Зарин і тесляр — Егліт. В молоді роки на зорі марксистського руху вони вступили в лави передового пролетаріату, і на ризьких заводах їх знають, як стійких борців за Жостень. В найтяжчі роки молодій Республіки Рад обидва вони, що давно вже переступили за піввіку, згорблені від боротьби проти царату, беруть рушницю і поспішають на фронт — на поляків, на Колчака і Денікіна. До останнього часу обидва вони — відповідальні радянські робітники. Зарин був членом губревтрибу, Егліт — працював спочатку в ЧК, а потім у ВУЦВК'у і Харківському комгоспі.

* * *

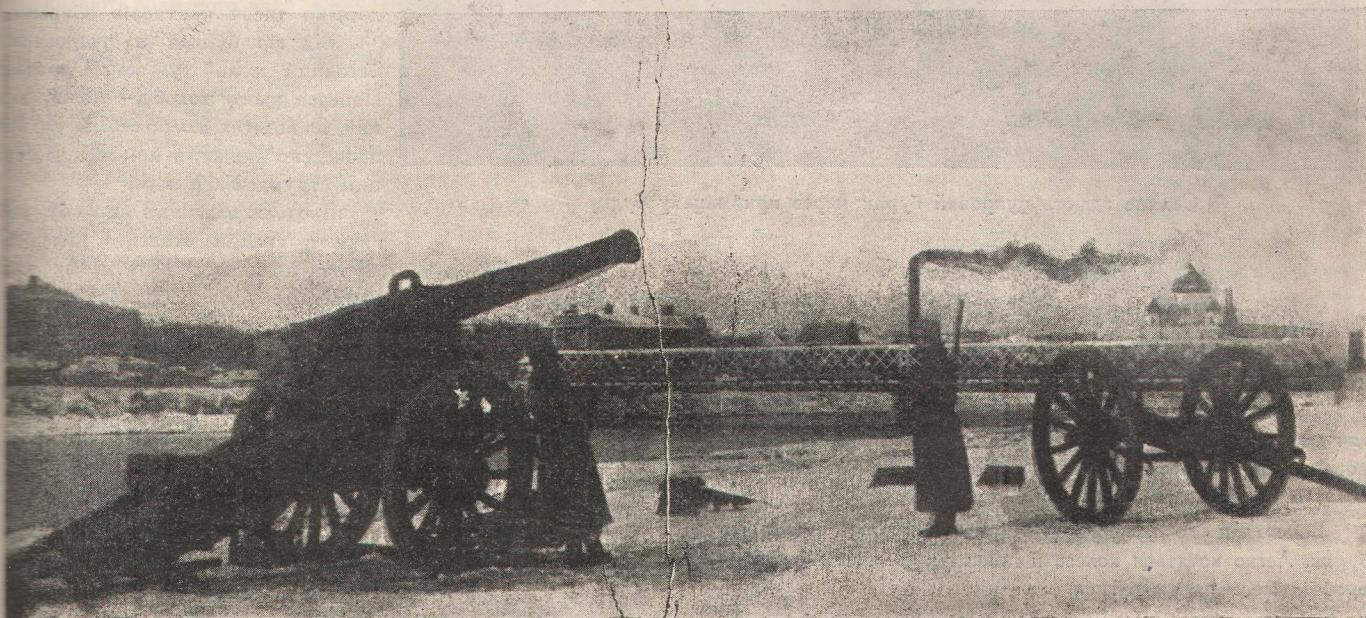
Два слова про нашого „гїда“ — зав. будинком Романовського Ми закінчуємо обхід будинку, де гострий запах фарби й чистота обновлених кімнат говорять за хазяйське око і піклування.

Романовський — колишній робітник одеського заводу „Жако“ найстаріший більшовик. Він — живий літопис революційної історії Одеси.

На своїх міцних плечах він виніс найжорстокіші репресії царських градоправителів. Він зазнав їх за участь у численних страйках, за „крамольні“ заклики до салдатів японського фронту, за організацію самооборони в погромні дні. Він об'їхав усі тюремні каземати величезної частини Росії, а після лютого був комісаром Одеси і разом з Раковським збільшував міць Червоної гвардії. Романовського в 1912 році одеські робітники висували кандидатом до державної думи, а пізніше посилали його в Думу ходяком. Тепер ветерани багато де-чим зобов'язані його енергії і праці в справі устаткування всеукраїнського будинку в Одесі. Соцзабез бідніший за французьких ратів, але навряд чи богомільні старики, що жили в богадільні, знали такий догляд, затишок і комфорт, як тепер ветерани революції.

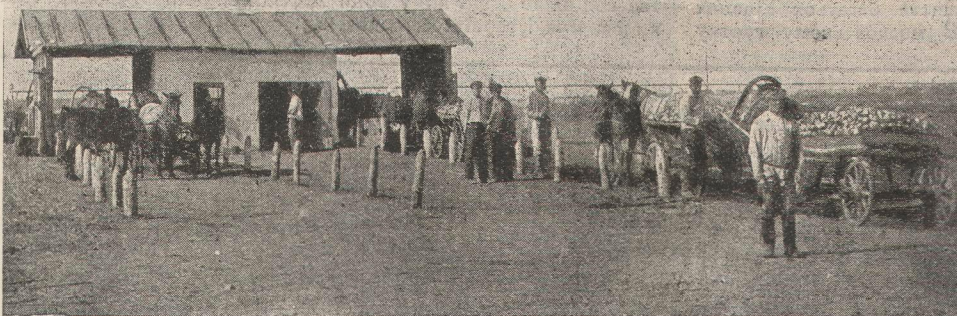
За їхньою спиною довгі, довгі, незабутні роки революційної боротьби. А спереду — радісне споглядання могутнього будівництва соціалізму, що йому вони заклали міцний фундамент ціною крові, мук і героїчних подвигів.

МОСКВА В ЖОВТНІ 1917 РОКУ

Батарея біля Кримського мосту обстрілює Кр емль

Біле золото

Селяне здають цукровий буряк через приймальню будку

Нарис З. Шкурби

МИ наближаємося до найбільшої на Полтавщині Жовтнєвої цукроварні, біля містечка Карлівки. Що ближче до неї—то більше людей метушиться в степу.

То почалися широкі лани цукроварні, що мало не на 11 тисяч гектарів простяглися. На них іде нині гарячкова робота: копають буряк. Сотні й тисячі копачів вивертають його з землі, сотні й тисячі возів забирають.

Всі шляхи до цукроварні вкрито возами й гарбами: іде буряк. Легко котяться колеса по накоченому шляхові; коням не треба дуже напружуватися.

Шляхи возів і гарб сходяться до приймальних будок. Невеличка робота будки: обдивився буряк, зважив і—„паняй“ до площі, де буряк складається, а от не встигає вона впоратися: черга стоїть. Черга біля всіх п'яти будок; звідусіль прибувають все нові й нові підводи, буряком повні.

Прийнятий цукровий буряк складається у величезні кагати, звідки механічний транспортер потягне їх у цукроварню.

На чималій площі кожна підвода лишає купку буряку й знову їде до будки важитися, порожня. З купки ростуть, одна за одною гори, що з десятків тисяч центнерів збираються.

Від гір буряка до цукроварні—бетонний жолоб у землі зроблений. Поперек цього жолобу,—інший, залізний, на колесах, жолоб стоїть. До нього проведено кішку, з неї весь час, сильним струмком б'є вода.

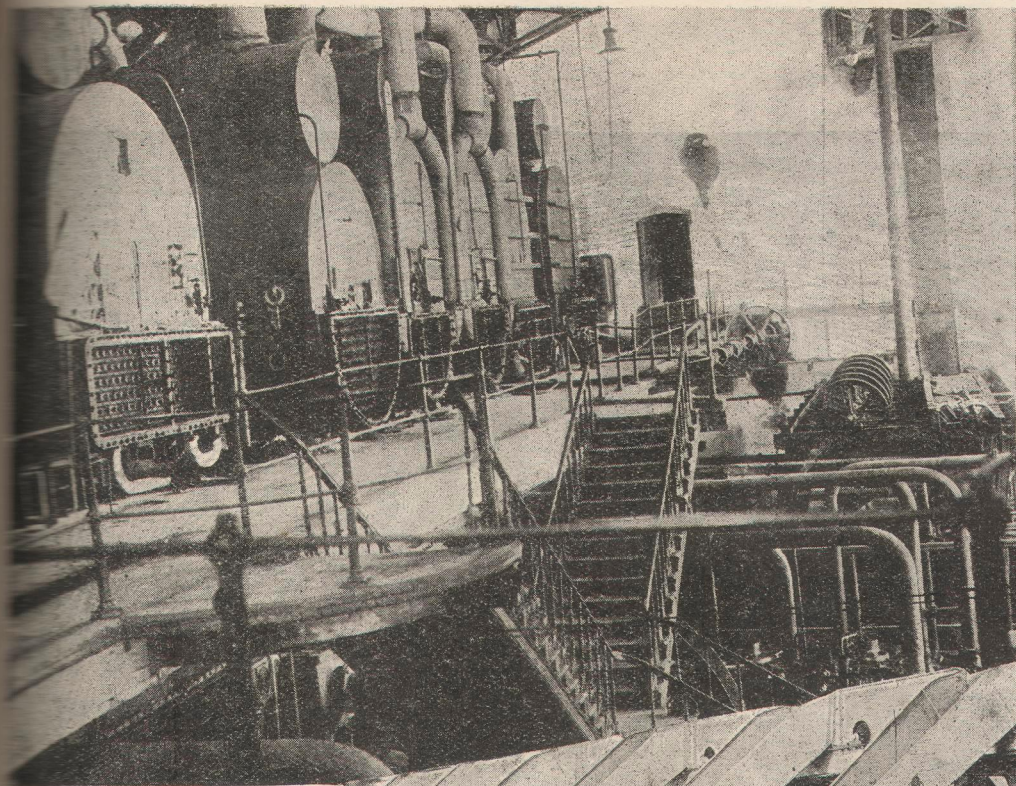
Вподовж залізного жолобу робітники з вилами стоять і кидають у нього буряк. Вода той буряк підхоплює й тягне за собою, по одному, потім, по другому жолобу, аж до цукроварні.

По дорозі, пливучи за водою, він і обмився, але не досить тут його починає вимивати спеціальна машина ще, й обмивши—подає в елеватор. Елеватор тягне нагору, а потім кидає в січкарню.

Ниж у січкарні, круглий, скажено крутиться: за 5 хвилин ріже 140 пудів буряка й подає бурякову стружку на транспортер. Білим, безкінечним струмком іде стружка цим транспортером до великих, залізних діжок—дифузорів.

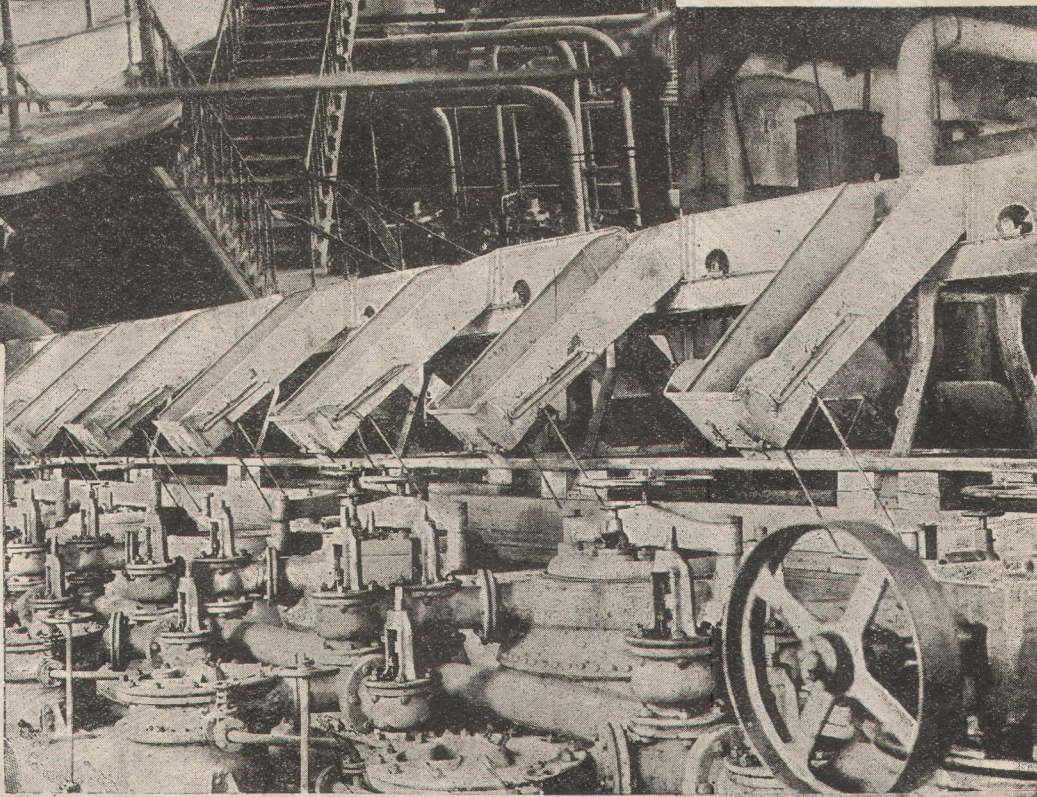
Тут її висолоджують. Великим натиском гарячої пари стружки вижимають увесь сік. Сік іде в один бік, а висоложена стружка, що зветься вже жомом—іншим шляхом іде геть із заводу, на двір.

Сік починають очищати й випарювати, його пропускають через цілу низку апаратів. Поступово він перетворюється в густий сироп, потім стає густою кашою, що в ній яскраво проглядають кристали цукру.

Красноярузький цукровий завод на Сумщині. Вгорі вакуум-апарати, де вариться цукрова маса, з сиропу якої виготовляється потім цукровий пісок

Праворуч дифузори, що випарюють сироп з дрібно нарізаного буряка

Каша попадає в центрофуги, пробілюється й просушується. Звідси вже виходить готовий цукор, що білим струмком іде до сушильного відділу. Наново вжиткованим цього року транспортером, все здіймаючись угору, він останній свій просушливий шлях і... до ніг робітників випадає „біле золото“...

Лопатами, через дірку в підлозі, кидають вони його вниз до складу, де пакують, важують і вантажать просто в вагони.

Так, кожні вісім годин, цукроварня перетворює 2000 центнерів буряку в 287 центнерів цукру, 74 центнери патоки та 1600 центнерів жому. За добу — робиться тричі, а таких доб цього року буде сто двадцять.

Круглу добу плаве жолобами буряк до цукроварні, круглу добу робітники й машини без відпочину його переробляють і поступово зменшуються запаси сировини. Натомість від заводу відіздять день-у-день цілі потяги цукру, а поруч ростуть цілі гори цінного корму для худоби — жому, наповнюються паточною величезні цистерни.

Патока, що нею донедавна расплачувалися з плантаторами буряків, тепер використовується далеко раціональніше. З неї одержують не поганий спирт для всякого вжитку. Гуральня, що тримає остеронь від цукроварні, переробить цього року мало не 60 тисяч центнерів патоки з трьох цукроварень: Жовтнівської, Левинської й Халтуринської.

* * *

„Товариш урожай“ постарався цього року для цукрових буряків.

Вродило їх по 240 центнерів на кожному з 2500 гектарів, що посіяла сама цукроварня, та по 170 центнерів на тих 2000 гектарах, що посіяли селяне.

За 120 днів і ночів безупинної праці цукроварня переробить 720 тисяч центнерів буряку, але це ж не весь ще. Доведеться ще й іншим цукроварням 250 тисяч центнерів віддавати.

Та люди невдячні: даси їм добрий врожай, так вони ще й гордують. Глянеш на зібране поле біля цукроварні, а на ньому скрізь буряк стремить: не схотіли копати, де дрібний удався. А торік було — як пройшли копачі, чорна земля зосталася, чиста, як є!

Ціла армія людей, чоловіків та жінок, працюють нині в цукроварні та навколо неї. 700 чоловік в три зміни цукор роблять, 2600 чоловік буряк копають, 1000 чоловік — возять його підводами та 300 чоловік по господарствах, з осінньою посівкампанією управляються.

Пройде страдна пора — спочатку копка, потім — цукроварення, — лишиться з цієї армії лише постійний кадр, 450 чоловік. Але тільки до весни.

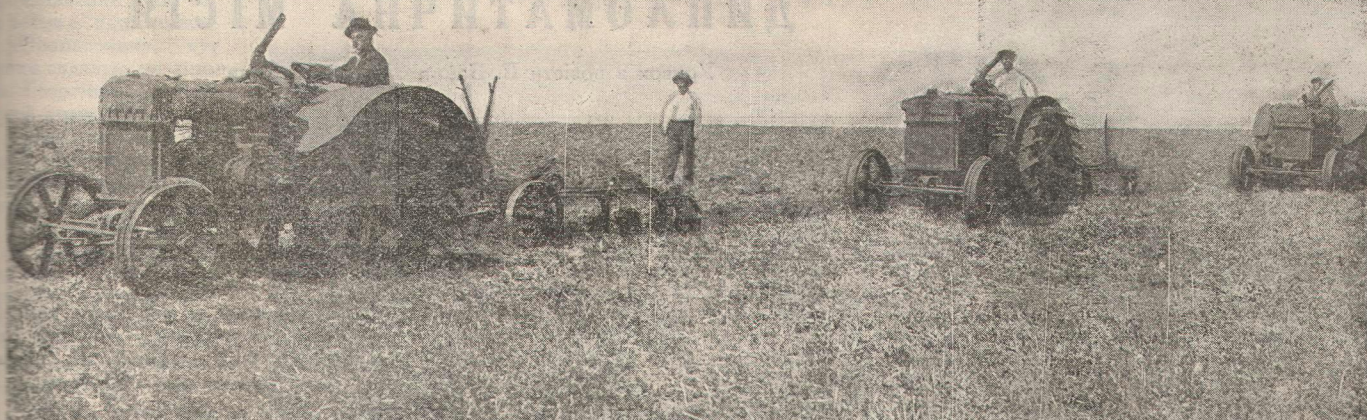
І так що року.

Й що року успішніше ця армія бореться, під досвідченим керівництвом своїх командирів, завойовує нові й нові позиції. Все більше й краще виробляє найспоживнішого харчу для людини — „білого золота“...

В. Касіян

Борець снід Перекопу

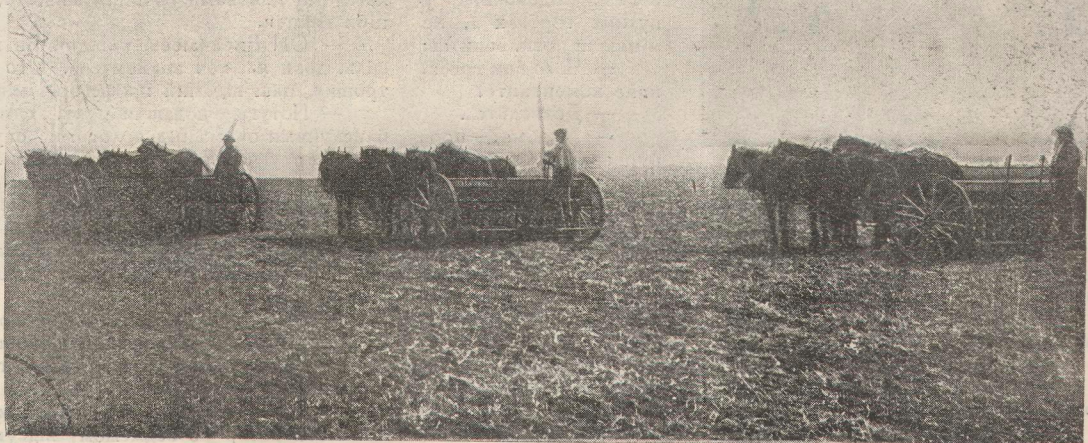
Тракторна оранка полів комуні

АМЕРИКА НА УКРАЇНІ

КОЛИСЬ тяжкі умови життя на „батьківщині“ погналі тисячі людей за океан, шукати там щастя. Особливо з Галичини та з Наддніпрянщини чимало селян і робітників розсіялося по американських преріях, фабриках, заводах... Тепер багато з них повертається на Радянську Україну, щоб укупі будувати тут нове життя.

Отак і повстала в нас на Одещині перша Канадська агрокомуна ім. т. Леніна з колишніх виходців Галичини, Поділля та Київщини в Канаді. Перша група реемігрантів кількістю 42 чоловіки, 4 жінки й шестеро дітей прибула на Україну в кінці квітня 1922-го року, а в травні уже на полях Радгоспу, переданого в користування комуні, працювали американські трактори.

Чимало довелося вложити праці, щоб відбудувати напіврозруйноване господарство. Виписано підмогу в кількості ще 40 чоловік, 28 жінок, з тракторами, с.-г. машинами та іншим реманентом. Злидні навчили в Америці всьому: письму, вмінню керувати машинами, різним ремеслам і загартували в боротьбі. Працю

Озимий засів

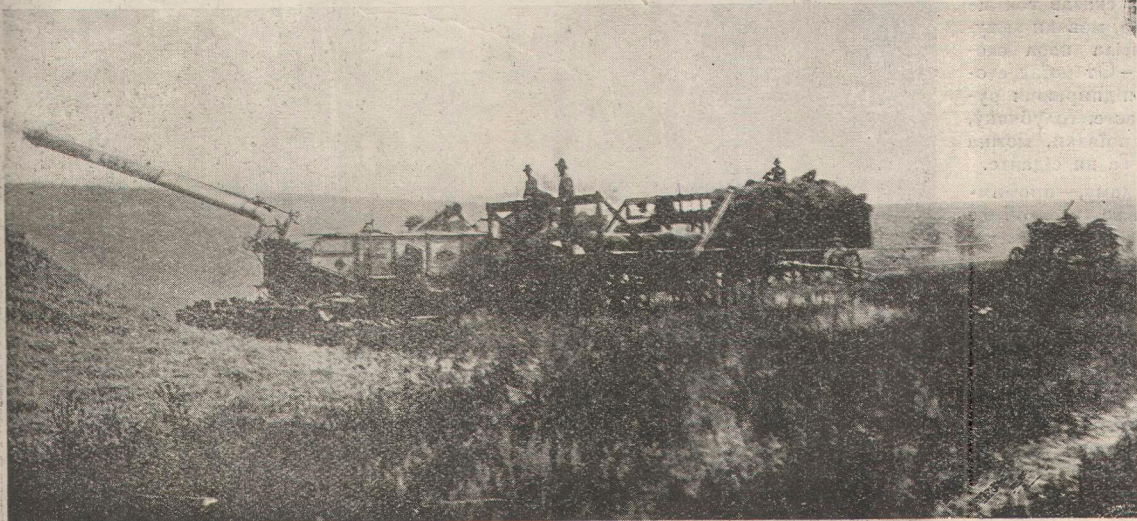
вати доводилось там по наймах у фермерів, на шахтах, рубати ліси, проводити шляхи і т. д. Тепер з новими силами, з широким досвідом взяли американські комунари будувати нове життя на Україні.

Вложили американці в це діло капітал, що досягав 50.000 доларів. З них 9.000 доларів готівкою, а решта с.-г. машинами, домашнім реманентом, річний запас харчування і т. д. Тепер комуна має вже 67.659 карб. прибутку.

Землі в комуні 1425 десятин.

Разом з тим комуна має величезний господарський і культурний вплив на околицьне селянство. Насамперед вона веде велике цілком планове господарство. З 1924-го року комунари почали складати щорічно виробничий план і фінансовий кошторис. Поступово господарство із споживчого почало переходити в товарне. Розведено виноградарство, поширено скотарство, бджільництво, збудовано допоміжні підприємства — млин, майстерні і т. д.

І. Лесючок

Молотьба

ДИПЛОМАТИЧНА МІСІЯ

Уривок з повісті П. Панча „Голубі ешелони“

Повість Петра Панча „Голубі ешелони“ друкується в книжці з тією ж назвою. За цю книжку автор одержав другу премію на всеукраїнському ювілейному Жовтневому конкурсі при Наркомосі

Петро Панч

ВІЗИТОМ Лець-Отаманова зацікавився в першу чергу пасажир з круглою головою, що висіла з канапи мов гарбуз. Він направив на сотника щілинки своїх очей, видовбаних у пухких горбках і, не міняючи пози, запитав:

— Чого вам треба, пане коменданте?

— Дозвольте...

— А дама?— про бурчав все той же роздратований голос,— кличте її сюди, а сами не вертіться перед носом.

Голова, схожа на гарбуз, ткнулась униз і тоненьким голосом лагідно проговорила:

— Тодосю, пане Тодосю, та почекайте, от поетична натура. Вибачте, пане, як вас?

— Сотник,— відповів, випрямляючись Лець-Отаманів.

— От бачите, сотник, значить чин такий, а це наш славнозвісний, ви може й не догадуєтесь, це наш...

— О, затараторив уже,— знову буркнув пасажир з нижньої канапи.

— От темперамент, хоч би й не знав, що це краса й гордість України, а серед цілого ярмарку пізнав. А ви що хотіли, голубчику?

Сотник недовіркою глянув на нижню канапу, на торочки з халаш і, ще вище піднімаючи голову, спитав:

— Що це за вагон?

— Еге, голубчику, це не вагон, а просто мозок, навіть більше, це доля України. Це, голубчику, мій, мі-сі-я. Дипломатична місія, до французів у Одесу.

Лець-Отаманів непомітно втяг голову в плечі.

— Місія,— ще раз сказав той же дипломат і вже поважно, мовчки зажував губами, на яких висіла пара схожих на штанини вусів.— От поїзд стоїть,— почав він знову, підпираючи рукою голову.— а ви знаєте, голубчику, що зараз від нашої поїздки, можна сказати, залежить все. Та ви сідайте.

— Ну просіть же даму,— промимрив, ніби засипаючи вже, все той же надтріснутий хриплий голос.

— Та звичайно ж, просіть, а хто вона така? Бо, знаєте, тут можуть і секретити.

— Це моя... родичка,— відповів, давлючись, сотник уже голосом, який навіть самому йому видавався за принижений,— родичка й щира українка.

— Так прошу, просимо,— заметушився дипломат, спускаючи ноги з верхньої канапи.

Лець-Отаманів виглянув до коридору й проговорив:

— Ніна Георгіївна, зайдіть, вас просять.— Ніна Георгіївна охоче переступила поріг.

З її появою два дипломати, що мовчки сиділи на канапі, сонливо кивнули головами й хотіли, посунувшись, дати для неї місце, але, коли вона підвела до них свої блакитні під білою пухнатою шапочкою очі, дипломати вмить зірвались із місць і запобігливо розшаркались.

— Просимо, просимо пані.

Ще більшу метушливість виявив дипломат, що сидів на верхній канапі. Він незграбним рухом ляпнув разом обома волосатами долонями собі під живіт і, хутко зажувавши губами, ніби гикнув.

— Ой! Вибачаюсь, пардон. Ви пані, трошки сядьте в профіль, доки я... хоч знайомтесь. Ото вам, вибачаюсь пані, ще трошки, наш відомий професор і міністер, пан...

— Потуга,— подаючи руку, сам назвав себе смуглявий з блискучими очима під золотими окулярами на сухому обличчі професор у чорному сурдугі. Другий дипломат був з плескати невірним обличчям весь сірий, як і його вбрання.

— Пан редактор нашої газети,— сказав, упоравшись із туалетом, дипломат.— Пан редактор, а я, голубчики мої, як що хочете знати, кооператор Загнибеда. Настоящий хахол. Моє вам шанування. А що ж це наш славетний Тодосю. Пане Тодосю!

— Зліз уже?— роздратовано промимрив той же голос.— Господи, коли ти нарешті вкоротиш йому віку.

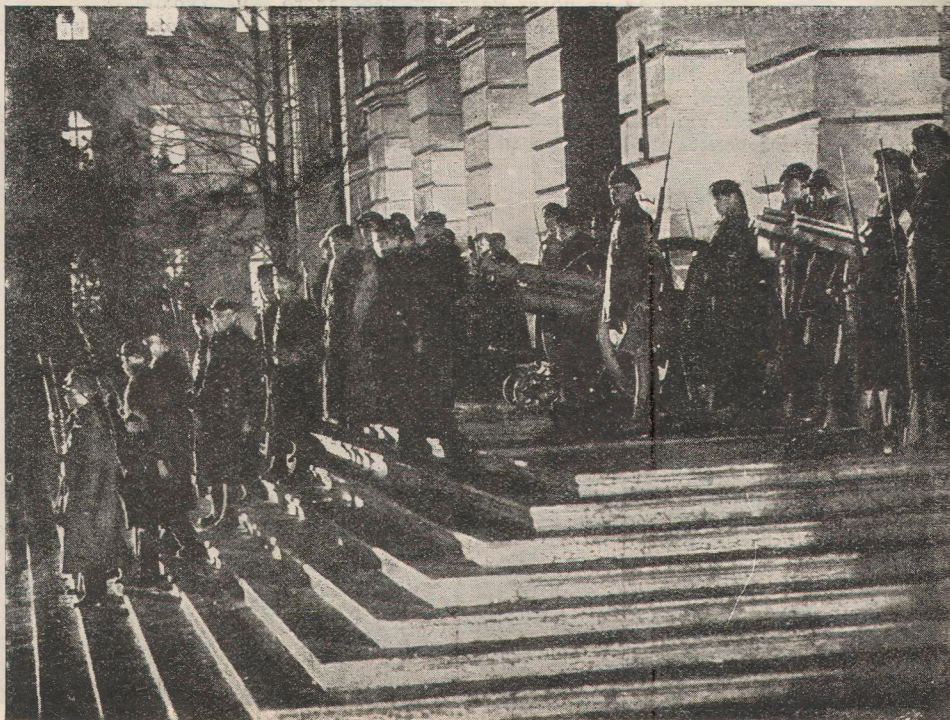
— Ви не спите, от темперамент, вибачте, панове, це наша знаменитість.

— Загнибеда сядь. Не дратуй мене хоч ти!

Кооператор по ведмежому відсунувся в другий бік і все так же запобігливо договорив:

— От темперамент. Не любить слави, хоч і поет, а не любить слави. Це ж, панове, наш, так би мовити, бард револю-

ДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ

Смольний у Жовтневі дні 1917 року

УРЯД ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ

Засідання Ради Народніх Комісарів. В центрі В. І. Ленін

...славний пан То-
...Ви може підведетесь.
...Опанасовичу, тут
...можна сказати, на ліцо.
...Ніна Георгіївна, почув-
...шлий голос із кутка,
...зашарілась і навіть
...вже підвестись, але
...Загнибеда запобігливо
...шився перед канапою,
...повторюючи прізви-
...не не сходило ось уже
...кілька років із уст кож-
...широкого громалянина,
...сіла й, переливаючись
...на обличчі, втупила
...зі з блискучими вогни-
...з темний куток. Також
...з себе й Лец-Отаманів.
...З паном Тодосем він зу-
...чався в перший раз тоді,
...його образами, його ліри-
...його гаслами жив уже
...гімназіяльних днів.
...Ніна Георгіївна може
...тільки глянути на жи-
...образ спізця, трубадура
...весни, то Лец-Отаманів
...як мужчина, мусів до-
...ще й повести з ним
...т, якою б можна було
...пишатися перед тою
...масою, що там десь
...поза ешелонами. Яку
...було потім переда-
...із роду в рід в своїй
...До такого моменту
...Отаманів не був готовий
...напружено давав го-
...над тим, що сказати розумного, аби зав'язати бесіду, а
...й довідатись, що зараз творить це сляво, цей єдиний ку-
...володар дівочих дум і смолоскип натхнених борців за ідею
...і свободи. Кооператор Загнибеда просунув свою голову
...куток і щось шепнув до пана Тодосю.

ОСТАННІ ДНІ ІМПЕРІАЛІСТИЧНОЇ ВІЙНИ

Тов. Дибенко на фронті в Чернівцях

— Тільки будь ласка, не дихай на мене,—проговорив із кутка пан Тодось, соваючи ногами,—ну, гаразд, перепрашаю, панове!

За цим із темної смуги на світ висунулось заспане волохате з розкуйовдженою бородою й зачіскою кругле обличчя.

Сірий його піджачок на зім'ятій сорочці, як і штани, були одного кольору й вигляду з його нечісаною головою. Пан Тодось, лупаючи заспаними очима, обвів купе, зупинився на пані й апатично плямкнув губами; потім він чиркнув поглядом по сотнику й втупився у вікно.

— Дур?

— Так, завірюха щось страшного,—раптом стративши голос, ледве відповів Лец-Отаманів і тут же подумав: „Звичайна собі людина, навіть морда якась плебейська, чого ж я зніяковів. А може це просто жарт?“

— А чого ви стоїте?—все ще лупаючи сонними очима у вікно, буркнув пан Тодось.

— Вибачте, може ми заважаємо?—запитав уже більш вільно Лец-Отаманів.

— Поїзд чого стоїть?

— Вибачте, паротяг зіпсувався.

— А ви одружені?—не слухаючи сотника, запитав пан Тодось і лінкувато перевів погляд на Ніну Георгіївну.

— Так, відказала вона, раптом спалахнувши.

— Може й чоловік з вами?

Ніна Георгіївна зиркнула на Лец-Отаманова, почервоніла ще більше й проговорила:

— Так, зі мною.

Пан Тодось зробив не зовсім зрозумілу гримасу й сказав уже до Загнибеда.

— Там зосталось що небудь?—В цей момент вагон здригнувся, всі нагло

ЗЗА [КОРДОНУ НА ЖОВТНЕВІ СВЯТА

Швайцарська робітничка делегація на Харківському вокзалі

клюкнули носами і колеса завищали під підлогою. Лец-Отаманів зірвався з місця.

Теж саме зробила Ніна Георгіївна і разом вискочили до коридору.

— Вибачте, ми до свого вагону.

— Чекайте-но, ви ж не встигнете, а пані й зовсім загубиться в снігу,—проговорив професор.

Ніна Георгіївна збентежилася:

— Там речі мої, я навіть не встигла замкнути чемодан, господи, я забула замкнути чемодан. Побіжимо, прошу вас.

Поїзд ще лужче смикнув і вже покотився прискореним ходом.

— Ну куди вас по такому снігу,—сказав Лец-Отаманів,—за речі не турбуйтеся. Туди ніхто не зайде. Вибачте,—проговорив він, уже до дипломатів,—до першої станції побудемо у вас.

— А будь ласка, хоч і до Одеси.

Ніна Георгіївна не могла заспокоїтись і почала знову нервово мняти хусточку в руках. Її соковиті вуста перекривились і здавалося, що вона зараз не витримає й розплачеться, але Загнибеда, що вже довгий час чухав потилицю, знов проговорив:

— Одеса, ой Одеса. Біда нам буде, пане Тодосю, з вашим темпераментом. Ви вже, хоч завтра не прикладайтесь, а то французи, хай вони зашморгнуть, дуже вже тендітні.

— Начхать мені на ваших французів,—відповів пан Тодось.

— А доки що вони заважають, ой чхають, та ще й капають, щоб ми на здоров'ячко говорили.

Лец-Отаманів встиг догнати собою і запаливши цигарку, запитав ніби між іншим:

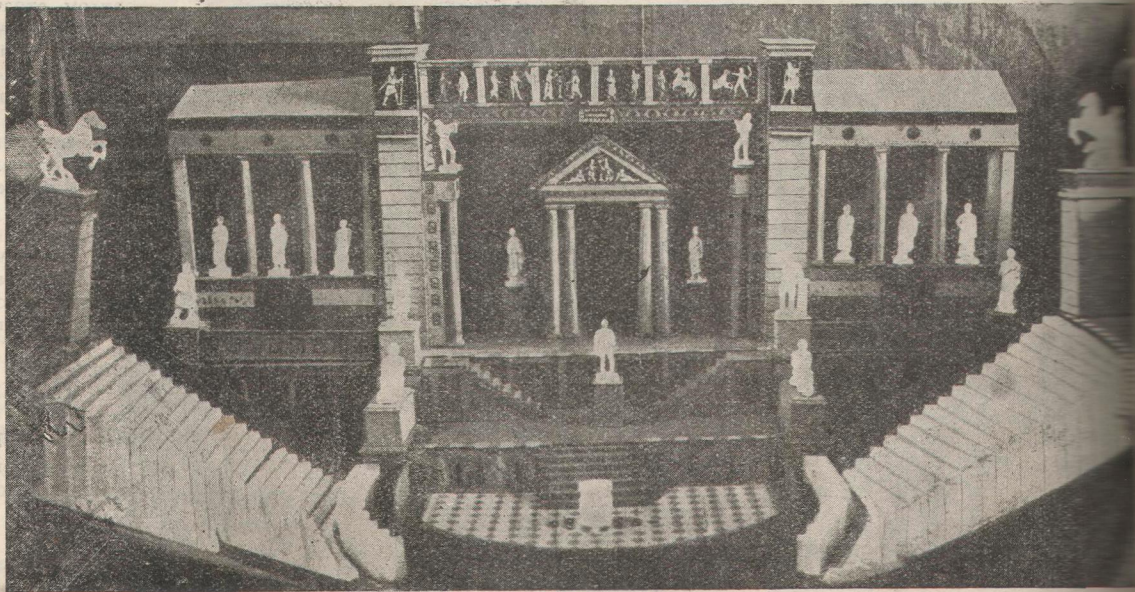
— А з цих переговорів який небуль толк?

— Бог його святий знає, але повів Загнибеда, чухаючи своїм лосаті груди,—бог його святий знає. Здаються потрошку. Попереді полковник Фрейденберг співав, що й гай-гай: Ви, говорите, теж більшовики. Як вам подобається? Більшовики, говорять, що й другого сорту. Ви, говорите, склали угоду з німцями і розстрілювали добровольців. Це було, щоб ми розстрілювали добровольців? Або звідкіля вони знали, що Голова директорії, який важний Голова, став більшовиком. Так за це, мовляв, зараз же щоб по шапці з директорії Петлюру теж щоб по шапці. Європі його вважають за бандита. Чуєте, за бандита? Нашого бандиту Петлюру. Так через це, мовляв, він буде у директорії.—Сказав не може з нами підписувати угоду. А третього члена директорії, ви знаєте кого це, так ще краше колінком за те, що, мовляв, вклоняється Бахусу.

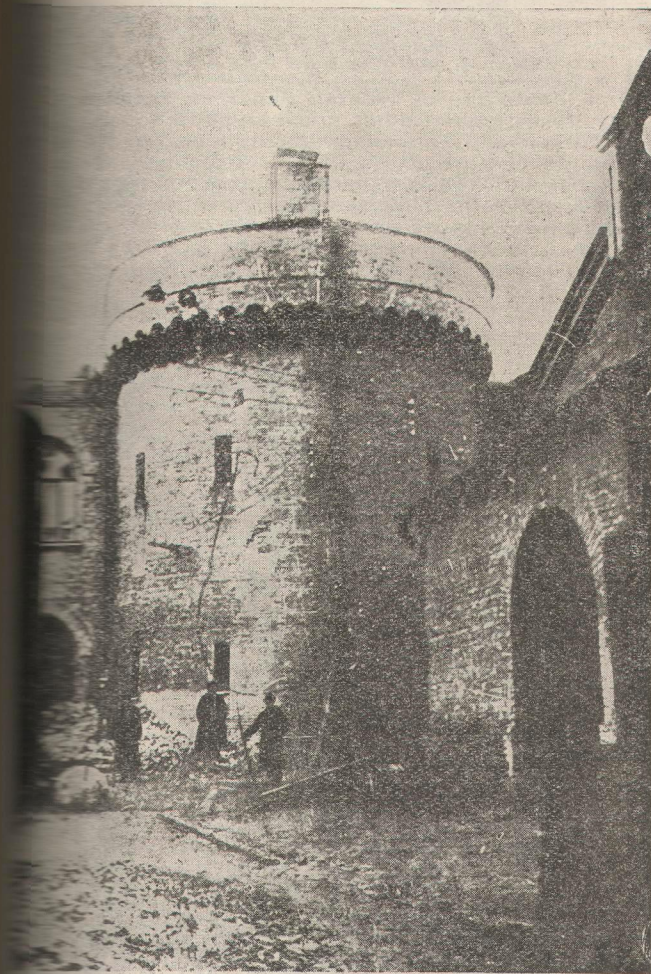
Почавши лінкувати з потилиці, Загнибеда, чим далше, тим говорив хутчіше. Він ніби боявся, що коли зупиниться хоч на хвилину, рука знову полізе до потилиці й тоді за національною традицією доведеться розтягати слова, як молоде сало на зуби, а він і говорив уже, мов трохкотів вентилятор.

— Це вже як хочете, а на мій особистий погляд,—може хто й іншої думки, а на мене так це вже недалеко і втручання в наші внутрішні справи. А звідсіля само собою вникає, щоб надалі списочок членів директорії складався тільки за згодою Франції. Оце вони й ставлять своїм першим умови. Друга вимога не така вже страшна, це,—щоб ми негайну угоду з добровольцями й поляками й мали з триста тисяч. Правда, амуніцію для армії дають вони самі, за це ми мусимо тільки брати участь у боротьбі проти

АЗЕРБАЙДЖАН ДО ДЕСЯТОГО ЖОВТНЯ

Проект нового будинку Рад

Київський арсенал під час січневого повстання

яльні претензії?—запитав Лец-Отаманів.—Матеріальні? Бог їх святий знає, що вони думають. Доки що карт своїх вони, шельми, не розкривають. Говорять тільки, щоб значить контроль над залізницями й над фінансами, на час, мовляв, війни, ну а на далі бог його святий знає. І це, я гадаю, не так страшно. Далі можна було б із Турцією, чи там із шведами зговоритись, як це робив Хмельницький, або Мазепа, та й колінком їх. Правда, коли б ми підписали цю умову, зразу б одержали мандат на двох представників у Лігу Націй, а там уже стоїть питання про наше визнання.

— Тільки тоді буде визнання?—адивовано, ніби не покладаючись на свій слух, переспитав Лец-Отаманів:—А чому ж у газетах пишуть про це, як про факт, майже оформлений?

— Як підпишемо цю умову, то й буде оформлений. Доки що торгуємось, хоч звичайно приємніше б оде пертись замість Одеси уже в Женеву, але що ж ти зробиш. Питаємо значить, які ж ви нам дасте гарантії, ну хоч би про кордони з поляками, або про наше попереднє визнання. Так вони це кажуть: найкраще визнання, це факт підписання такої умови. А що до кордонів з поляками, так будьте мов певні, кажуть, що ми вас з ними помиримо. Ну, з добровольцями про автономію ви, мовляв, і самі добалакаєтесь.

— Про яку автономію?—питаємо:—ви ж нас збираєтесь визнавати за самостійну державу.

Сміється лиха личина:

— Ви ж,—говорить,—занадто маленька держава, щоб самостійно існувати.

— Оттуди к бісовому батькові—говорю.—Як же це так? Про що ж ми балакаємо? Тридцять п'ять мільонів народу, та це ж більше за Францію, а ви так з нами поводитесь?

Так полковник їхній, Фрейденберг, заспокоювати кинувся. Хотів було його згребти під себе, та думаю: задавлю ж одним духом. Хай тобі трясця, щоб за нього гріх ще на душу брати.

Ніна Георгіївна весь час слухала Загнибеду з такою увагою, ніби боялася пропустити хоч одно слово з цієї безладної тирани, яка впереміш з стуком коліс під вагоном видалася за барабанний дріб. Часом вона зводила очі на темне вікно, за яким по шибці сивими пасмами хлюскала завірюха. Потім якось замішано Ніна Георгіївна запитала:

— Як же директорія? Такі переговори ганьба і для уряду і для цілої нації.

На її запитання відповів уже пан професор.

— Навіть більше. За силою закону від 28-го січня, директорія без санкції Трудового Конгресу не мала права творити з другими державами договорів, які б накладали на український нарід обов'язки.

— Значить треба протестувати?

Київські більшовики в дні Жовтня

Погано тільки, що це буде разом із другими арміями, а не тільки їх і зформуєть, ну значить з добровольцями.

— Як же, скажу, а от, наша була кон- і щоб просува- посере- між й добровольця- де вже позаяк власть на- хати там, пройде армія.

— Поля- значайно, дуть по береж- — вставив професор.

— Оче- очо- а до- льщі че- Донбас.

— А які матері-

ПОСТАНОВЛЕНІЕ
НАРОДНОГО СЕКРЕТАРІАТА УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
От 19 /6/ Число, 1918 года.

Товарища Владимира Петровича ЗАТОНСЬКОГО временно до утверждения Центральным Исполнительным Комитетом Советов Рабочих, Солдатских и Крестьянских Депутатов Украины назначается Народным Секретарем Украинской Республики при Рабоче-Крестьянском Правительстве Российской Федерации.

НАРОДНЫЕ СЕКРЕТАРИ: Юрий Коцюбинский, Владимир Ау-
сем, Николай Шмигун, Евгений Бог, Зинаида Лизановская,
Владимир Лизановский.

Управляющий делами Народного Секретариата Георгий
Липчинский.

Уполномоченный
Народный Секретарь

Управляющий делами Секретариата

К рабочим! К селянам! К солдатам!

— Восемь дней Киевские революционные рабочие и солдаты ведут кровавую борьбу с офицерами, юнкерами, членишками, студентами-белогвардейцами — с силами буржуазии, которые под маской «вольного казачества» защищают всероссийскую буржуазию и бюрократию, которая сидит в Центральной Раде.

Восемь дней идет борьба рабочих и селян на улицах Киева. Революционные войска, посланные Рабоче-Крестьянским Правительством Российской Республики по требованию Народного Секретариата Украины, сегодня подошли к Киеву.

Солдаты идут на помощь Киевскому пролетариату, они помогут ему создать власть Советов на Украине.

Именем рабочих и селян, именем революционного пролетариата призываю всех сынов Революционной Украины поддержать революционную армию. Требую от всех революционных Советских организаций помощи на Киев всех сил, имеющих в их распоряжении: революционных войск всех частей, красной гвардии и селянского казачества.

Все на Киев для восстановления власти рабочих и селян Украины!

Народный Секретарь Юрай Липчинский.

Відозва Липчинського в січні 1918 р. Члени повстанського центру на Україні 1918 р. Ліворуч—Аусем, Затонський, Пятаков, стоять—Коцюбинський і Бубнов. В горі телеграма Коцюбинського 1918 р.

— Звичайно. Так і поступили. Обурені з цього вчинку всі соціалістичні партії висловились за негайне припинення будь-яких зносин із французами.

— І цілком правильно,—ствердив і пан редактор.—Завше етична, певна й незмінна, загалом єдина природна орієнтація—це на свій нарід, на внутрішні сили.

— На хахлів,—двигнувши вперед підборіддя, вставив пан Загнибеда.

Пан редактор поморщився й закінчив:

— На його сили й національні його інтереси.

— Так,—погодився й професор:—це єдиний певний шлях, на якому можна забувати програму діяльності й утворити правдиву перспективу будучини.

— Звичайно орієнтуватись на свою націю можна тільки тоді, коли віриш в її будучину, коли маєш надію на її сили.

— А чого ж ви знову йдете до Одеси?—запитала Ніна Георгіївна.

Пан професор затнувся і, вже без попередньої упевненості, відказав:

— Бачите, панове, директорія з представниками ЦК партії все таки надіється на великодушність Франції і інших Держав Союзів, а тому вирішили ще раз просити французьке командування рукоювати директорією в справі хоч би дипломатичній, політичній, економічній, фінансовій; руководити хоч до закінчення війни з більшовиками.

— Так дозвольте пане професоре,—сказала Ніна Георгіївна,—як же можна бути і за і проти по одному й тому ж питанню?

— Е-е-е, пані, це тонка арифметика,—вставив пан Загнибеда:—тонка арифметика.

— Не арифметика, а діалектика, пане Загнибеда,—повторив його редактор, який уже теж ув'язався в балачки.—В даному разі ясно, чому так. Більшовики директорії не визнають ніяких умов.

— А хіба вже пробували вести переговори?

— Можна й не пробувати. Не визнають.

— Якщо хочете, зараз ведуться переговори і з більшовиками,—вставив професор.—Навіть скажу вам більше. Я думаю, що в Одесі одночасно нам удасться повести балачки і з Англиєю, хоч французи і ставлять в умову, щоб ми не мали ніяких справ, бо в неї, мовляв, немає тут ніякої зони політичного впливу.

— Ну, це вже дозвольте нам знати,—сказав редактор,—як буде мати вплив. Америка теж має голову на плечах, і коли вона пускала сюди французів, то напевно тільки з переконанням, що французи тут обанкротяться, а тоді Америка й буде тут як пан.

— А доки що все таки французи.

— Так, це доки що синиця в руках,—сказав редактор.—А що до переговорів з більшовиками, то звичайна річ: в одній стороні не може вміститися одночасно двоє речей, значить директорія, коли хоче утримати владу, про більшовиків повинна забути, ну, а власні сили, на які ми мусіли б опиратися, самі собі їм, розбігаються із армії, мов зайці.

— А це правда,—вставив Лець-Отаманів,—навіть у нас єдиний як не троє, то п'ятеро. Захопити обмундированіє і вийти.

— Значить, на кого тоді ж можна орієнтуватись? Звичайно, логіка говорить, що тільки на сторонню державу, яка б не мала принаймні наявних агресивних намірів.

— Правильно, — кивнув головою й кооператор, значить на французів. Тепер, коли всунули в руку їхньому подковнику п'ять мільонів, вони зовсім інакше забилися з нами, п'ять мільонів, як одну копійку. І зразу вже зацікавилися й піснями нашими і долею неньки. Тепер піде зовсім по іншому. А нам що хіба нужно, аби тільки була Україна, хоч яка небудь, аби Україна.

Пан професор нервово засмикав своїми сухими плечима, а пан Тодось, що мовчки підпірав стінку каналу, аptom глибоко зітхнув і півучим, повним трагічної широти голосом, зовсім несхожим з його попереднім бурмотанням, проговорив:

— Ех ти доле, наша доле, всім ти стала рідна, коли жеш п'ятака.

І за цим він, промимривши „пробачте“, знову витягся на канапі,

Кооператор стрепенувся:

— Як як, пане Тодосю? Це ж треба записати.

— Панове, — раptom істерично заволав Тодось: — заберіть його, заберіть з моїх очей це барило, як що не хочете, щоб я не кинувся сторч головою у вікно.

Всі мимохіть піднесли очі до вікна, за яким все ще проносились назад білими пасмами завірюха і, крім самого Загнибеди, зникновилися. Кооператор же навпаки, під ргнув до сотника, ніби ще раз говорючи „ну й темперамент“ і врочисто записав до себе в товсту книжку слова Тодося.

— Колись пригадаю. Все це історія, панове, — проговорив він, ховаючи книжку в пазуху. — Ну я теж, за поетичним прикладом, спатоньки, а може б ще трошки поспівали — „Ой у лузі“, га, немає охоти? Ну, так я спатоньки, А машиніст, видно таки більшовик. Ач, як смикає, бодай тебе за печінки так смикало.

Лець-Отаманів сидів уже як у трансі. Він тупо дивився у те ж вікно, за яким в диких степах гуляла розвуждана ніч і відчував, як у його голові теж, ніби розвуждані, проносилися цілі зграї самих протилежних думок. До цього часу він твердо знав лише одне, що він в щирій українці і козак. За долю свого народу він ладен був не вагуючись жодної хвилини, відлати своє життя, свої здібності, все, що мав, аби здобути справжню волю для свого наро.у. Панство за гетьмана Скоропадського показало всю свою звірачу натуру

й було воно переважно чуже. Але що йому панство. Він мужиків син і тому вважав усіх панів за таких же ворогів України, як і росіян. А чи ж вороги росіян? — запитав він сам себе й відповів. — Історично так, фактично ж на сьогодні до влади стали більшовики-інтернаціоналісти, значить, з ними можна буде говорити. Цим він жив із дня в день, як також чекав і на визнання України Антантою. Він безумовно вірив іменам, що стояли у влади.

СІЧНЕВЕ ПОВСТАННЯ В КИЇВІ 1918 р.

Похорони жертв революції в Маріїнському паркові

Наскільки вони були компетентні, це для нього не відіграло майже ніякої ролі. Він просто над цим ніколи не думав, а довірявся їхній совісності й громадським іменам. Мимохіть Лець-Отаманів підніс очі й проти носа помітив, як із верхньої канапи звисав хлястик від кооперативних штанів. Хлястик дріжав від перестуку коліс і це чомусь на повернуло сотника на думку, що в такий безнадійно сумний час треба б їздити якось по іншому не так, як їздили рибаки по тараню. І тут же подумав уже з розпачливою тугою „Чого нужно кацапам?“ Чому вони наступають обов'язково на його Україну, а не на яку небудь Індію, не на Швецію. Невже таки ми не зуміємо дати по руках? За нас же бог і сама історія. Вона висунула Петлюру...

— Що ж про нього можна сказати, — відповідаючи на запитання Ніни Георгіївни, сказав у цей час професор: — говорять, що Петлюра щирий, але це не аргумент для ролі „вождя“. Семінарська наука до кадила й кропиза наших Головних Отаманів занадто малий ценз для міжна-

родньої дипломатії.—Правду кажучи,—сказав редактор:—Україна заслужила на більш почесного ватажка, а Симену Васильовичу бракує навіть елементарної чесноти.

— Цеб-то?—запитав Леу-Отаманів.

— Його ж обрав Конгрес від есдеків, а він на другий день перейшов до соціалістів-народовольців і залишився в директорії; а завтра він стане монархістом, а другий може—анархістом. Це ж факт уже, що наш поважний Кирило Карпович стрибнув до більшовиків, а тепер уже й зовсім хоче виїхати за кордон. Розхльобуйте, мовляв, як знаєте, а я полівишав. А хто тільки буде відповідати за його політику, що він вів до цього часу?

— А все тому, що не почувають у нас жодної відповідальності перед суспільством, жодної дисципліни перед історією. Хахли і все. Сідають до одного вагону, а їхати хочуть у різні боки.

— А чому не ведуть балачок із добровільною армією,—запитала Ніна Георгіївна і жартовливо глянула на дипломатів з-під лобу.

— Цеб-то за єдину неділимую,—відказав редактор, теж посміхаючись:—як хотів полковник Балабачан? Так його вже, здається, сьогодні заарештували.

— По що. Вони зараз в такому стані, що теж погодяться на все.

— Ви упевнені?

Ніна Георгіївна знову якось манірно посміхнулася і, бавлячись хустром, відказала:

— Я звичайно не цілком упевнена, але так думаю, тільки, вибачте, я хотіла ще запитати, чи ви з цим поїздом будете їхати аж до Одеси?

— Ми не знаємо, куди піде цей поїзд, а наш вагон десь мабуть передадуть до пасажирського, щоб довести до Одеси, а що хіба?

— Ви б довели й мене?

— Цеб-то?—запитав професор:—не розумію. Ви ж говорили, що їдете разом із дружиною.

Ніна Георгіївна, сміючись, хутко перебила:

— Я, звичайно, жартую. Вибачте, а як би я захотіла справді, хіба б ви не взяли мене?

„ДІЯЛЬНІСТЬ“ ІНТЕРВЕНТІВ

Мирные жители города Могилева

**сдайте намъ раковского
связаннымъ, иначе мы не
прекратимъ бомбардировку.**

**мы хотимъ мира
а раковский хочетъ войну.**

Выбирайте, его или насъ.

**Только сдайте намъ Раковского
будете имѣть миръ и мы пошлемъ
Вамъ продовольствие.**

РУМЫНСКАЯ АРМІЯ

Листівка 1918 р.

ЦІКАВИЙ ДОКУМЕНТ

ПРИКАЗЪ

по городу Алошканъ

№ 719.

1-го августа 1920 года.

1. Опять жида помогали краснымъ, поймаю похвину
2. Оружие, упряжь, лошадей и имущество брошенное большевиками—немедленно доставить в Штабъ полка. За утайку вѣрбѣю.
3. Оставшимся красноармейцамъ явиться к намъ. Наказанія не будетъ.
4. Магазины отарить немедленно.

**Командиръ 1-го Кавал. полка,
Полковникъ Жозефъ...**

Коментарії зайві (з музею революції)

Останні слова вона проговорила, нахиливши голову й лукаво зиркаючи на професора. Професор Потуга пожував своїми товстими губами, відкахикнувся в долоню і нагадав, що це дипломатична місія і стороннім бути у вагоні не дозволяється, але... Після „але“ виходило, „що звичайно ж можна“, тільки... після „тільки“ вияснилось, що немає вільного місця. Решта вагону була зайнята якоюсь санітарною місією Червоного Хреста.

На цьому балачці мусіли увірватися. З верхньої канапи, де в такт рухові, коливалося кругле тіло кооператора Загнєбди, нагло розлігся на все купе клекіт, булькання, хрюкання і свист з такою силою, ніби хто раптом у барилі з квасом виломив клепку. В той же час, ледве чутно, від паровозу, теж захилюючись, донісся свисток. Ніна Георгіївна і Леу-Отаманів замешкалися і, подякувавши, вийшли.

РОЗВАГИ ДОБРОВОЛЬЦІВ У 1919 Р.

ПРИКАЗ № 4

по городу Никополью и его окрестностям.

Приказываю явиться всем БАРЫШНЯМ и ЖЕНЩИНАМ в возрасте от 17 до 23 лет согласно приказу № 2 Начальника гарнизона в мое управление к 12 ч. дня 30 Декабря. За неисполнение сего будут привлечены к строгой ответственности вплоть до расстрела.

Нач. гарнизона г. Никополь РОСЛЫЙ.

Адъютант ТЕПЛОВ.

Увага: в літку 1919 р. по друкарнях знищено було „яті“

В. Касіян

Борці за Перекоп